

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті узагальнено вітчизняний досвід використання медіаосвітніх технологій у процесі підготовки студентів нефілологічних спеціальностей до професійної діяльності. Автор висвітлює специфіку застосування медіаосвітніх технологій для окремо взятих нефілологічних спеціальностей та на основі вивченого досвіду обґрунтовує необхідність подальшого застосування медіаосвітніх технологій у процесі професійної підготовки фахівців.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаосвітні технології, медіаграмотність, медіакультура.

В статье обобщен отечественный опыт использования медиаобразовательных технологий в процессе подготовки студентов нефилологических специальностей к профессиональной деятельности. Автор освещает специфику применения медиаобразовательных технологий для отдельно взятых нефилологических специальностей и на основе изученного опыта обосновывает необходимость последующего применения медиаобразовательных технологий в процессе профессиональной подготовки специалистов.

Ключевые слова: медиаобразование, медиаобразовательные технологии, медиаграмотность, медиакультура.

The article deals with the experience of media educational technologies usage in the educational course of students of non-philological specialties for professional activity. The author analyzes specifics of media educational technologies application for particular non-philological specialties and on the basis of the studied experience proves the need of the subsequent application of media educational technologies in the course of vocational training of experts.

Key words: media education, media educational technologies, media literacy, media culture.

Вступ. Прогресивний розвиток кожної держави та зростання її авторитету на міжнародній арені безпосередньо залежать від якості знань, умінь та навичок фахівців різних сфер діяльності, здобутих у процесі їх професійної підготовки. Це ставить завдання перед вищою професійною освітою, яка у такий спосіб постає потужним чинником еволюційного розвитку держави. Тому на систему вищої освіти поряд із традиційними завданнями покладається велика відповідальність за усвідомлення майбутніми фахівцями виняткової ролі, яку їм доведеться відігравати у розвитку обраної ними галузі діяльності. Постіндустріальне суспільство зацікавлене в тому, щоб фахівці були здатні самостійно, активно діяти, приймати рішення, швидко адаптуватися до умов професійної діяльності, котрі безперервно зазнають змін.

Вітчизняні дослідники здійснили дослідження стосовно нових освітніх технологій і довели, що у

сучасних умовах підготовка фахівців не може обмежуватися механічним засвоєнням певної суми фундаментальних знань, а повинна забезпечити у стінах вищої школи формування умінь, що допоможуть адаптуватися у сучасному світі та знайти правильне вирішення різних професійних проблем. Все більше науковців та педагогів звертають увагу на важливість залучення освітнього потенціалу засобів масової інформації, зокрема медіаосвітніх технологій, до процесу професійної підготовки спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання застосування медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Використання матеріалів засобів масової інформації у закладах освіти перебувало в центрі наукових інтересів Є. Міллера, Н. Саєнко, В. Усатої, І. Чемерис та ін. Російський учений О. Федоров провів ґрунтовний

аналіз теоретичних особливостей функціонування та практичного застосування медіаосвіти. В Україні проблеми розвитку та функціонування медіапедагогіки, медіадидактики та медіавиховання вивчають Г. Онкович, Н. Духаніна, І. Сахневич, О. Янишин та ін. Питання розвитку масмедійних навчальних технологій у середніх закладах освіти США досліджувала С. Шумаєва.

Сьогодні науковці присвячують дослідження використанню медіаосвітніх технологій у процесі професійної підготовки фахівців. Так, Ю. Козаков, Н. Шубенко, Н. Рижих, Т. Захарчук досліджували педагогічні умови та особливості застосування медіаосвіти у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Гуріненко І. вивчає педагогічні умови застосування засобів мас-медіа у професійній підготовці майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки. О. Янишин досліджує проблему формування комунікативних умінь майбутніх документознавців засобами медіаосвітніх технологій. О. Галайко приділяє значну увагу ролі медіаосвітніх технологій у підготовці журналістів. І. Сахневич досліджувала педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців нафтогазового профілю. Н. Духаніна присвятила своє дослідження особливостям застосування медіаосвітніх технологій у підготовці магістрів комп'ютерних наук.

Разом із тим, питання застосування медіаосвітніх технологій у вищих навчальних закладах як засіб професійної підготовки фахівців багатьох інших спеціальностей ще не досліджувалися. Саме тому **метою** нашої статті обрано: «Використання медіаосвітніх технологій у процесі підготовки студентів нефілологічних спеціальностей до професійної діяльності»

Метою статті є узагальнення досвіду застосування медіаосвітніх технологій у процесі професійної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей для обґрунтування необхідності їх використання у вищих навчальних закладах. Задля досягнення мети було поставлено *завдання*:

- оцінити сучасний рівень застосування медіаосвітніх технологій у вищій школі;
- охарактеризувати особливості застосування медіаосвітніх технологій для професійної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей;
- обґрунтувати необхідність та доцільність подальшого застосування медіаосвітніх технологій у процесі професійної підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Дослідження теоретичних джерел свідчить про відсутність єдиної думки щодо визначення поняття медіаосвіти. У документах ЮНЕСКО вказується, що медіаосвіта – це навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа, які розглядаються як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці; її слід відрізнити від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань [14].

Фахівці ЮНЕСКО чітко відокремлюють опанування медіа від їх використання як знаряддя

під час навчання інших наук. Видатний теоретик медіа Дж. Гербнер розумів медіаосвіту як формування широкої коаліції «для розширення свободи та розмаїття комунікації, для розвитку критичного розуміння медіа як нового підходу до ліберальної освіти [13].

Литвин А. вважає, що на початку XXI ст. зміст і мета медіаосвіти певною мірою трансформувалися. Виникнення нових ЗМІ призводить до того, що медіаосвіта сприяє переходу до елементів загальної теорії комунікацій: таке навчання дає змогу оволодівати цілісною картиною засобів створення, принципів роботи і впливу сучасних медіа на становлення особистості [8].

Онкович Г. зазначає, що «медіаосвіта – це процес навчання і самонавчання особистості за посередництва засобів масової інформації/комунікації (ЗМК)». Медіаосвіта розглядається як автономна дисципліна, як частина загальної освіти, що «може бути інтегрована в традиційні дисципліни» [10, с. 66].

Відомий російський учений О. Федоров вважає медіаосвіту «процесом розвитку особистості за допомогою і на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, вмінь повноцінного сприймання, інтерпретації, аналізу й оцінки медіатекстів, навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки, але водночас він наголошує, що єдиної теорії медіаосвіти у світі не було і немає» [12].

Отже, узагальнення різних підходів дає підстави говорити, що медіаосвіта – цілеспрямований, системний і перманентний процес розвитку особистості на матеріалі медіа з використанням новітніх та традиційних медіазасобів з метою опанування медіаграмотності (першої ланки медіаосвіти), з подальшим формуванням медіакомпетентності та медіакультури особистості [5].

Аналіз досліджуваного феномену, його змістового наповнення, а також особливостей застосування дає можливість розглядати медіаосвітні технології як взаємопов'язану сукупність методів і прийомів, що забезпечують досягнення мети та розв'язання завдань медіаосвіти, через визначену послідовність дій за посередництва та на матеріалі медіа, у процесі навчання і виховання особистості впродовж життя.

Аналіз наукових джерел із проблеми медіаосвітніх технологій дав змогу визначити низку технологій, поширених у медіаосвіті: технології особистісно-орієнтованого навчання (О. Мурюкіна); технології проектних завдань – медіаосвітні проекти (О. Спичкін, І. Фатєєва, Н. Фатєєв), технології формування медіакультури (Н. Коновалова, Н. Шубенко), медіаграмотності (І. Хижняк), розвитку критичного мислення (С. Заїр-Бек, О. Калмикова, І. Муштанівська, Дж. Стіл, К. Мередіт, Ч. Темпл, С. Уолтер); технології проведення літературно-імітаційних, театралізовано-ситуативних, образотворчо-імітаційних творчих занять

(О. Федоров, Ю. Казаков) та інші.

Вивчаючи медіаосвітні технології, слід виокремити два основні підходи до їхнього розуміння і практичної реалізації:

– як частина медіадидактики, що досліджує особливості навчання за посередництва та на матеріалі медіа;

– як реальний процес навчання, у ході якого розв'язуються завдання медіаосвіти.

За Дж. Брауном, поняття медіаосвіти, медіакультури та медіаграмотності має різні визначення для осіб різних професій та спеціальностей. Традиційно медіаграмотність давала людині можливість аналізувати та оцінювати літературні твори і створювати якісні тексти. Але у другій половині ХХ ст. вона трансформувалась у здатність компетентно аналізувати, вміло оцінювати та використовувати друковані форми комунікації, кіно, радіо- та телепрограми, а також Інтернет [13]. Ми приєднуємося до трактування медіа грамотності Дж. Брауном. Особливості застосування медіаосвітніх технологій для сформованості професійних навичок спеціалістів різних сфер діяльності будуть розглянуті нами нижче.

Казаков Ю. вважає, що залучення особистості до медіакультури відбувається у студентському віці, а задля вільного входження юнацтва в полікультурний простір дуже важливою є підготовка молоді до взаємодії зі складним інформаційним світом. Ці процеси важливі і для професійної підготовки майбутніх учителів та викладачів, оскільки саме вони є представниками сучасної культури в соціумі. Від рівня інформаційно-комунікативних знань та вмінь учителя залежить рівень розвитку медіакультури учнівської молоді. Складовою професійної педагогічної культури майбутнього педагога Казаков визнає медіаграмотність як уміння аналізувати, оцінювати, інтерпретувати, створювати медіатексти в різних формах. Медіаграмотність спрямована також на забезпечення професійно-педагогічної комунікації вчителя, на формування навичок роботи з комп'ютерними мережами, зокрема з Інтернетом і з електронними банками інформації [7].

Автор наголошує, що медіаграмотність у контексті інтегрованого підходу до медіаосвіти в педагогічному ВНЗ хоча й формується на предметному змісті конкретних навчальних дисциплін фахового та психолого-педагогічного блоків, однак спрямована на становлення й розвиток мета предметних професійних якостей майбутнього вчителя, які включають відповідні знання (мета знання), способи дії з таким знанням. Відзначене метазнання є інваріантним щодо предметної галузі, тобто знання, за допомогою яких можна обробляти будь-яке проблемне знання людини, що стосується її професійних та життєвих ситуацій (Г. Альтшуллер, І. Зимня, А. Хуторської, П. Щедровицький та ін.). Під час експериментальної перевірки Ю. Казаков доводить важливість впровадження спецкурсів, які, окрім лекційних занять, включали

різні форми та методи медіаосвіти майбутніх викладачів. Розроблені спецкурси передбачають використання імітаційних, театралізовано-ситуативних творчих завдань на матеріалі різних ЗМК, що сприяє розвитку креативних умінь майбутніх учителів, а також створення власних медіатекстів як результат проектної роботи, проблемний аналіз змісту медіатекстів, моделювання педагогічних ситуацій, рольових ігор на медіаматеріалі. Результати експериментального дослідження засвідчили позитивну динаміку сформованості медіаграмотності майбутнього вчителя [7].

Духаніна Н. наголошує на важливості застосування медіаосвітніх технологій у підготовці магістрів комп'ютерних наук, оскільки саме вони є прямими репрезентантами медіа та мають безпосередній вплив на них. Тому використання медіаосвітніх технологій сприяє вдосконаленню їхніх умінь та навичок формулювати медіа-інформаційну потребу, знаходити інформацію в різних джерелах, систематизувати її за певними ознаками та критично осмислювати, визначати найважливіше та корисне в засобах масової комунікації, активно брати участь у медіапроцесі, та перш за все створювати якісний медіапродукт, грамотно організувати пізнавальну діяльність. Автор вважає, що впровадження медіаосвітніх технологій у підготовку магістрів комп'ютерних наук має здійснюватись у межах окремого курсу або дисципліни, через інтеграцію до наявних навчальних програм вищої школи та через організацію факультативів медіаосвітнього спрямування.

Ми поділяємо думку Н. Духаніної, особливо важливо задля успішного застосування медіаосвітніх технологій враховувати особливості професійної підготовки магістрантів, вимоги сучасності та роботодавців до професійних і особистісних якостей магістрів комп'ютерних наук, особливості інформатизації навчально-виховного процесу й розвитку інформаційного суспільства, особливості впровадження медіаосвіти у професійну підготовку фахівців із технічною освітою, основні характеристики технологій медіаосвіти, необхідність розвитку медіакультури магістранта як важливого та необхідного фактору його інформаційного, інтелектуального і культурного розвитку [5].

У процесі дослідження автор встановила, що для запровадження в освітньо-виховний процес даних технологій доцільно створити навчально-методичний комплекс, саме тому у процесі формувального етапу експерименту було введено спеціалізований навчальний курс «Основи медіа культури». Духаніна Н. під час формувального експерименту за допомогою отриманих даних засвідчила, що магістранти підвищили рівень володіння знань з історії, теорій та технологій медіа й медіаосвіти; набули навичок самостійно і критично сприймати, оцінювати, розуміти, аналізувати, синтезувати інформацію; розуміти прихований смисл соціальних, економічних, політичних та культурних медіатекстів; аналізувати й

коригувати свою медіадіяльність, самостійно здобувати знання за допомогою та на матеріалі медіа; навчилися основних прийомів створення якісної продукції медіа. Тим самим дане дослідження довело ефективність використання медіаосвітніх технологій у процесі підготовки магістрів комп'ютерних наук.

Галайко О., продовжуючи тему фахівців, які мають безпосередній вплив на медіа, присвячує своє дослідження медіаосвітнім технологіям у професійній підготовці журналістів. Вона зазначає, що медіаосвіта сформувалася на основі журналістики, соціальних комунікацій, педагогіки і широко використовує напрацювання цих дисциплін. Особливо актуальною ця наука є для журналістів, адже саме вони є творцями медіапродукту, а відтак повинні знати всі тонкощі його виробництва і сприймання аудиторією, а також розуміти можливі наслідки своєї діяльності [3].

Медіаосвіта майбутніх журналістів, як зазначає авторка, має першорядне значення, адже саме вони будуть створювати медіапродукт і впливати за допомогою нього на суспільство. Роль медіаосвітніх технологій у навчанні журналістів вона поділяє на загальноосвітню та специфічну. На її думку, загальноосвітня полягає в досягненні тих самих освітніх завдань, що і за допомогою традиційних засобів навчання: підручників, посібників тощо. З цієї точки зору медіаосвітні технології допомагають майбутнім журналістам швидше і точніше визначити своє місце в системі суспільних відносин, вибрати бажане соціальне становище; сприяють становленню особистості студентів, дозволяють їм стати активними членами суспільства; озброюють їх необхідними знаннями; формують світогляд і розвивають творчі здібності [2]. Суть специфічної ролі в тому, що медіаосвітні технології у журналістському середовищі – це засіб для створення продукту, а також сам продукт, який після завершення навчання будуть виробляти журналісти. Виходить, що за допомогою медіаосвітніх засобів і технологій студенти вчаться на зразках результатів діяльності своїх старших колег.

Галайко О. підсумовує, що медіаосвітні технології в журналістиці – це навчання практики на практиці. Такий спосіб роботи значно пришвидшує опанування студентами фаху. За допомогою технологій медіаосвіти журналіст може визначити власні орієнтири в умовах надлишку різної інформації, навчитися грамотно сприймати її, розуміти, аналізувати, мати уявлення про механізми і наслідки її впливу на глядачів, читачів і слухачів [3].

Але не менш важливим є і використання засобів мас-медіа у підготовці фахівців, які не пов'язані з практичною теорією медіаосвіти, яка присвячена вивченню технічних особливостей устаткування та навчанню використання приладів медіа, зокрема й для створення власного медіаконтенту. Тобто те, що має відношення до професійної підготовки операторів, фотографів,

комп'ютерників тощо [6, с. 43].

Це доводить І. Гуріненко, яка провела дослідження стосовно умов використання засобів мас-медіа у професійній підготовці працівників сфери забезпечення безпеки населення, зокрема майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки. Опитування, яке було проведене нею, засвідчило, що головний напрям підготовки означених фахівців має бути орієнтованим на підготовку до масово-роз'яснювальної роботи. Масово-роз'яснювальна робота з питань пожежної та техногенної безпеки передбачає роботу із населенням та мас-медіа як засобу трансляції інформації. З огляду на це практичного значення набуває застосування засобів мас-медіа у курсі професійної підготовки майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки до масово-роз'яснювальної роботи. Авторка впевнена, що сформульовані теоретичні положення щодо застосування засобів мас-медіа у навчанні можна вважати переконливим ілюстративним матеріалом, що допомагає підвищити рівень професійної підготовки майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки.

На нашу думку, тут важливо зауважити, що у світі існує розмежування підходів щодо визначення самого терміна «медіаосвіта». Перший полягає у розумінні медіаосвіти як напряму педагогіки, що забезпечує вивчення закономірностей масової комунікації. Основними завданнями такої медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, сприйняття, розуміння, усвідомлення наслідків впливу різної інформації, навчання способів спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів [12]. З іншої точки зору, медіаосвіта – це процес розвитку особистості посередництвом і матеріалами засобів масової комунікації: преси, радіо, телебачення, кіно, інтернет, інших мультимедійних комп'ютерних систем. У цьому випадку головне завдання медіаосвіти – розвивати «вміння поставити ЗМІ на службу людям, взяти з них найцінніше, а також активно брати участь у створенні власних медіапродуктів» [2].

Гуріненко І., під час свого дослідження ймовірно керується саме другим підходом щодо розуміння медіаосвіти і тому стверджує, що професійна підготовка курсантів ВНЗ МНС України до організації та проведення масово-роз'яснювальної роботи передбачає формування медіакомпетентності як готовності до використання засобів мас-медіа у професійній діяльності. Автор провела формувальний експеримент, метою якого була перевірка припущення про те, що засоби мас-медіа є потужними навчальними засобами і процес професійної підготовки майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки буде ефективнішим, якщо їх застосовувати у навчальному процесі.

Проведена апробація експериментальної методики застосування засобів мас-медіа, шляхом впровадження факультативного курсу «Медіа-

культура та масово-роз'яснювальна робота» у професійній підготовці майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки, підтвердила виразну позитивну динаміку рівнів сформованості медіакомпетентності майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки.

Тому результати дослідження, проведеного Гуріненко І., вказують на ефективність запропонованих і впроваджених нею педагогічних умов застосування засобів мас-медіа у професійній підготовці майбутніх державних інспекторів з пожежної безпеки [4].

Перебуваючи у пошуках нових педагогічних технологій для підготовки майбутніх фахівців вищих технічних навчальних закладів, зорієнтованих на формування особистості, розвиток творчості й самостійності, І. Сахневич звертає увагу на розвиток медіаосвіти майбутнього фахівця нафтогазового профілю, як складової його професійної підготовки. Вона вважає, що професійне становлення інженера повинно відбуватись не лише за умов самостійного здобуття знань, а й їх реалізації відповідно до вимог сьогодення.

Сахневич І. вважає, що «професійна підготовка майбутніх фахівців нафтогазового профілю із застосуванням медіаосвітніх технологій трактується як складний багатоступеневий процес, що передбачає засвоєння певного обсягу фахових теоретичних знань, набуття умінь та навичок професійної діяльності у нафтогазовій галузі, що сприяє формуванню готовності майбутнього фахівця до самостійної практичної діяльності у нафтогазовій галузі за додаткового посередництва медіаосвітніх засобів та технологій фахового характеру [11].

На думку автора, технічне спрямування професійної підготовки майбутніх фахівців нафтогазового профілю обмежує використання медіаосвітніх технологій. Відтак їх доцільно інтегрувати у професійну підготовку у вигляді медіаосвітніх елементів змістових модулів традиційних навчальних гуманітарних або загально-професійних дисциплін із гуманітарною складовою. Тематика таких дисциплін не повинна суперечити використанню медіатехнологій як додаткових навчальних джерел для підвищення ефективності навчального процесу. Отож, медіаосвітні технології повинні використовуватись лише у тій частині навчальних дисциплін, яка має дослідницький характер та передбачає пошук необхідної інформації, її опрацювання, критичний аналіз та відбір згідно з навчальною тематикою.

Ми погоджуємося з І. Сахневич, що найбільш ефективним способом застосування медіаосвітніх технологій у вищих технічних навчальних закладах є розроблення медіатехнологічних схем та медіатехнологічних карт, які дозволяють не тільки унаочнити процес залучення медіаосвітніх технологій до професійної підготовки, але й описати його у вигляді певних етапів, дій,

медіазасобів і відповідно до них – медіатехнологій.

Під час проведення автором експерименту досліджено основну методику ефективної реалізації педагогічних умов застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці. Її основу склала навчальна програма спецкурсу з основ медіакомпетентності для студентів технічних спеціальностей за напрямом підготовки «Нафтогазова справа». Практичну реалізацію програми здійснено на основі навчальних матеріалів практикуму з основ медіакомпетентності для студентів I-IV курсів технічних спеціальностей. Медіаосвітні елементи її змістових модулів інтегровано в навчальні програми фахових дисциплін із гуманітарною складовою у вигляді аудиторної та самостійної роботи студентів на семінарах із залученням індивідуально-дослідних завдань творчого характеру. Виконання фахових творчих завдань для самостійного оволодіння основами медіакомпетентності довело ефективність медіаосвітніх технологій у формуванні медіакультури майбутніх інженерів нафтогазового профілю на її основних рівнях: медіаграмотності та медіакомпетентності [11].

Отже І. Сахневич під час свого експериментального дослідження констатувала зростання рівня професійних навичок та медіакомпетентності майбутніх фахівців нафтогазового профілю, шляхом запровадження розроблених нею педагогічних умов застосування медіаосвітніх технологій до процесу їх професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вище зазначене, можна стверджувати, що вивчення досвіду в галузі медіаосвіти, зокрема в сфері використання медіаосвітніх технологій для підготовки фахівців до професійної діяльності потребує подальших досліджень. Сучасні науковці, дослідники та педагоги, освоївши вже надбаний досвід, зможуть ефективніше розвивати свої теоретичні ідеї, удосконалити експериментальну роботу у вищих навчальних закладах, що дозволить їм підвищити рівень професійної підготовки студентів нефілологічних спеціальностей та якісно покращити рівень їхньої медіакультури.

Як засвідчило дане дослідження, сучасний рівень застосування медіаосвітніх технологій у вищій школі не дозволяє повною мірою користуватися перевагами даних технологій у професійній підготовці фахівців окремо взятих спеціальностей. В умовах постійного зростання використання новітніх технічних засобів та вимог до підвищення якості професійної підготовки фахівців, впровадження медіаосвітніх технологій до навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів є не лише доцільним, а й необхідним. Перспективою подальших розвідок є дослідження специфіки застосування медіаосвітніх технологій у процесі підготовки студентів окремо взятих спеціальностей до професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асоціація кіноосвіти і медіапедагогіки Росії. Российский общеобразовательный портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edu.of.ru/mediaeducation>
2. Баришполец О. Т. Медіаосвіта : зарубіжний досвід /О. Баришполец // Соціальна психологія. – Київ :Український центр політичного менеджменту., 2008 – № 3. – С. 162–170.
3. Галайко О. Роль медіаосвітніх технологій у підготовці журналістів [Електроннийресурс]. – Режим доступу : http://korekta.io.ua/s119186/olga_galayo._rol_mediaosvitnih_tehnologiy_u_pidgotovci_jurnalistiv.
4. Гуріненко І. Ю. Медіа-освіта як складова професійної підготовки працівників системи МНС України / І. Ю. Гуріненко // Наукові записки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – Вип. 74. Серія : Педагогічні науки. – С. 19–20.
5. Духаніна Н. М. Формування медіаосвітнього середовища в умовах інформатизації системи вищої освіти / Н. М. Духаніна // Вища освіта України. – 2010. – № 3. – С. 149–155.
6. Іванов В. Ф. Медіаосвіта та медіа грамотність: визначення термінів [Електронний ресурс] / В. Ф. Іванов, О. Я. Шкоба. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/is/2012_16/Ivanov.pdf.
7. Казаков Ю. М. Функції медіаосвіти в професійній підготовці майбутнього вчителя / Ю. М. Казаков // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2006. – № 6 (101). – С. 272–278.
8. Литвин А. Завдання медіаосвіти в контексті підвищення якості професійної підготовки [Електроннийресурс] / А. Литвин. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2009_4/Lytvyn.htm.
9. Медиаобразование / Гл. ред. В. В. Давыдов // Российская педагогическая энциклопедия. Т. 1. – М. : Большая российская энциклопедия, 1993.
10. Онкович Г. В. Медіапедагогіка. Медіаосвіта. Медіадидактика / Г. В. Онкович // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 63–69.
11. Сахневич І. А. Залучення медіаосвітніх засобів до організації самостійної роботи студентів технічної спеціальності – резерв підвищення ефективності навчання / І. А. Сахневич // Вища освіта України : теор. та наук.-метод. часоп. – 2010. – № 3. – Т. VII (25). – С. 391–398.
12. Федоров А. Терминология медиаобразования [Електронний ресурс] / А. Федоров. Режим доступу : mediagram.ru.
13. Brown J. Media Literacy Perspectives / J. Brown // Journal of Communication. – 1998. – Vol. 48. – Is. 1.
14. Gerbner G. Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. / G. Gerbner // The New Citizen. – 1995. – Vol. 2. – № 2.
15. Media Education. – Paris : UNESCO, 1984. – 211 p.
16. UNESCO. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization In Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999. – С. 273–274.

Рецензенти: Лебідь С. Г., к.пед.н., доцент;
Гришкова Р. О., д.пед.н., професор.

© Фатєєва Д. М., 2012

Дата надходження статті до редколегії 04.12.2012 р.

ФАТЄЄВА Дар'я Миколаївна – аспірант кафедри соціальної роботи, психології та педагогіки Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Коло наукових інтересів: використання інноваційних технологій у процесі підготовки майбутніх політологів до професійної діяльності.